

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ОРІЄНТИР МОДЕРНІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ОСВІТІ

Освітня галузь сьогодні зустрічається з проблемами, процес осягнення, розв'язання та прогнозування шляхів виходу з яких лежить поза межами суто педагогічної науки і потребує залучення методологічного апарату філософії освіти, пріоритетним завданням якої нині є пошук шляхів відповідності сучасної системи освіти новим умовам та вимогам розвитку сучасного суспільства.

Сучасна освітянська сфера є контрапунктом, перетином, в якому сходяться активні впливи протилежних тенденцій, що вони спрямовують систему освіти, з одного боку, на людину, виховання особистості, розвиток її здібностей і потреб, а з іншого – на вимоги ринку освітніх послуг і праці, на конкуренцію. За таких суперечливих умов одночасної дії конструктивних і деструктивних за своїми результатами детермінант для кожної людини відкривається подвійна можливість: стати як недостовірною – некреативною, відділеною від власної сутності, нездійсненою, соціально пасивною, чи навпаки – здійснитися як історичний суб'єкт, як самодіяльна, творча, цілісна особистість – суб'єктність. У зв'язку з цим у здійсненні освітньої політики актуалізуються теоретичні розробки і практичне впровадження гуманістичних форм і методик інноваційного розвитку освіти, що є значимим, – а має стати визначальним, – з соціальної точки зору.

На наше переконання, перспективи модернізації системи освіти в Україні залежать від наукового осмислення граничних основ педагогічного знання і освітянської діяльності в цілому, а також від теоретичного обґрунтування стратегій і методів ефективної організації освітніх практик, щоб освіта як олюднення знання і осереддя соціалізації, що забезпечує

розвиток особистості, реалізувала, – а в перспективі – була в спроможності здійснювати, – свій стратегічний потенціал.

Висвітлення, осмислення і вирішення означених вище проблем, завдань та питань належить до сфери досліджень філософії освіти і вимагає застосування її методології. З одночасним розвитком, – вдосконаленням, – останньої, зрозуміло. Тож сьогодні філософія освіти має виступати методологічним орієнтиром модернізаційних процесів у освіті, їх дослідження, прогнозування і планування, базою теорії і практики освітніх стратегій і управління.

Вітчизняними науковцями філософія освіти нині розробляється як галузь філософського пізнання та знання, спрямована на дослідження сфери освіти і виховання як умов та процесів самовідтворення соціокультурної основи суспільства у світоглядному, методологічному, епістемологічному, аксіологічному та ін. аспектах. Застосування фундаментальних філософських ідей і методів до педагогічної теорії та практики надає освітньо-виховним цілям та ідеалам конкретно-історичного змісту та соціально-культурного виміру, філософські категорії, принципи та закони функціонують в освітянській діяльності як методи, що вони, базуючись на добротній традиції, спрямовані у пошук, у проектування та створення нових освітніх інституцій і систем. Філософія освіти включає теорію і практику пізнання в процесі регулювання та реалізації освітньо-виховними засобами процесу соціалізації або/та ресоціалізації людини.

Ідеї, концепції і методи сучасної української та зарубіжної філософії освіти також виходять з того, що будь-яка педагогічна система завжди ґрунтувалася на певній системі філософії, а будь-яка філософська система у прикладному втіленні своїх теоретичних принципів та ідей реалізувалася через педагогічні теорії та практики. Кожна значна філософська система завершувалася в історії культури етикою, головний зміст якої становили вчення про мораль, теорія освіти і виховання. Філософія забезпечувала

формулювання педагогічної теорії на відповідному категорійному рівні, систематизовано і у відповідності до загально-світоглядних установок тієї чи іншої історичної доби. А. Коменський і Ж.-Ж. Руссо, М. Пирогов і А. Дистервег, Л. Толстой і К. Ушинський, А. Макаренко і В. Сухомлинський були не лише знаменитими педагогами, але й видатними філософами, бо своє осмислення всезагального наближали до людини, переводили його у освітній процес, конкретну навчально-виховну діяльність. Вони здійснювали індивідуалізацію всезагального і піднесення індивідуального до всезагального.

Так і сьогодні філософія має постати у якості теорії освіти, оскільки, як влучно зазначив відомий вітчизняний філософ В. Андрущенко, «насамперед, опікується ідеалом – визначенням якості і змісту своєрідного «духу епохи», на якому базується цей тип культури, виробництва, спілкування і який «делегується» в освіту як суспільно визначена вимога, норма, стандарт чи ідеал» [1, с.9].

Список використаних джерел:

1. Філософія освіти : Навч. посібник / За заг. ред. В. Андрущенка, І. Передборської. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 329 с.